

Avrupa Peyzaj Sözleşmesi

Bu Sözleşme Taraf Ülkelerin tüm bölge ve alanlarına uygulanır ve doğal, kırsal, kentsel ve yarı-kentsel alanları kapsar. Bu kapsama; kara parçası, iç sular ve deniz alanları da girmektedir. Bu iyi durumdaki peyzajlar kadar bozulmuş ve her gün kullanımda olan peyzajları da ilgilendirmektedir.

Avrupa Peyzaj Sözleşmesi

ÖNSÖZ

İmza sahibi Avrupa Konseyi üye devletleri burada,

Avrupa Konseyinin amacının üye devletler arasında, ortak mirasları olan idealleri ve prensipleri hayata geçirmek ve korumak için daha güçlü bir birlik oluşturmak olduğunu ve bu amacın ekonomik ve sosyal alanlarda anlaşmalar vasıtasıyla özel olarak takip edildiği göz önüne alınarak;

Sürdürülebilir kalkınmanın başarılmasını sosyal ihtiyaçlar, ekonomik faaliyetler ve çevre arasındaki ilişkinin dengesine ve uyumuna dayandığı değerlendirilerek;

Peyzajın; kültürel, ekolojik, çevresel ve sosyal ihtiyaç alanlarında, halk ilgisinin oluşumunda önemli role sahip olduğu; ekonomik faaliyetler için uygun kaynak oluşturduğu ve korunmasının, yönetiminin ve planlamasının iş imkanı yaratılmasına katkı sağlayabileceği not edilerek;

Peyzajın yerel kültürlerin oluşumuna önemli bir katkısı olduğu ve bunun da Avrupa kültürel ve doğal mirasının en önemli parçası olduğunun refahı ve Avrupalı kimliğinin sağlanmasına katkıda bulunduğunun farkında olarak;

Peyzajın; her yerdeki insan için, kırsal ve kentsel alanlar, yüksek kaliteli olduğu kadar bozulmuş olan alanlar, günlük alanlar olduğu kadar sıra dışı güzellik olarak tanımlanmış alanların da yaşam kalitesini oluşturan önemli bir bölüm olduğunu kabul ederek;

Tarımda, ormancılıkta, endüstride, maden üretim tekniklerinde, bölgesel planlamada, şehir planlamasında, taşımacılıkta, altyapı çalışmalarında, turizm ve rekreasyonda ve daha genel bir seviyede dünya ekonomisindeki değişimlerin bir çok durumda peyzajların değişimini hızlandırdığını not ederek;

Yüksek kalitedeki peyzajları sevdirmek ve peyzajların gelişmesinde aktif olarak yer almak için toplumun isteğini karşılama arzusunda olarak;

Peyzajın kişisel ve sosyal refahın en önemli ögesinden birisi olduğuna bunun korunmasının, yönetilmesinin ve planlanmasının toplumdaki her bireyin hak ve sorumluluğu olduğuna inanarak;

Doğal ve kültürel mirasın korunması ve yönetilmesi alanında uluslararası düzeyde var olan hukuki metinler ve bölgesel ve uzamsal planlama, yerel hükümet ve sınır ötesi işbirliği alanında özellikle de Avrupâ'nın Yaban Hayatı ve Yaşama Ortamlarını Koruma Sözleşmesi (Bern, 19 Eylül 1979), Avrupa Mimari Mirasını Koruma Sözleşmesi (Granada, 3 Ekim 1985), Avrupa Arkeoloji Mirasını Koruma Sözleşmesi (gözden geçirilmiş) (Valetta, 15 Ocak 1992), Avrupa Bölgesel Topluluklar veya Yönetimler Arasında Sınır Ötesi İşbirliği Alanında Çerçeve Sözleşmesi (Madrid, 21 Mayıs 1980) ve bunun ek protokolleri, Avrupa Yerel Hükümet Şartı (Strasbourg 15 Ekim 1980), Biyolojik Çeşitlilik Sözleşmesi (Rio, 5 Haziran 1992), Dünya Kültürel ve Doğal Mirasının Korunmasına Dair Sözleşme (Paris, 16 Kasım 1972), Çevresel Konularda Bilgiye Erişim; Karar Verme Sürecine Halk Katılımı ve Yargıya Başvuru Sözleşmesi (Aarhus, 25 Haziran 1998) dikkate alınarak;

Avrupa Peyzajlarının kalitesinin ve çeşitliliğinin ortak bir kaynak oluşturduğu ve bunun da korunmasında, yönetilmesinde ve planlanmasında işbirliğinin önemli olduğu kabul edilerek;

Avrupa peyzajlarının korunması, yönetilmesi ve planlanması için kullanılacak yeni bir yasal belgenin sağlanmasını arzu ederek;

Aşağıdaki hususlarda anlaşmışlardır:

Bölüm I

Genel Hükümler

Madde 1- Tanımlar

Sözleşmenin amaçları için:

a. "Peyzaj" insanlar tarafından algılandığı şekliyle; özellikleri, insan ve/veya doğal faktörlerin etkileşimi ve faaliyeti sonucunda oluşan alandır;

b. “Peyzaj Politikası” yeterli bilgi birikimine sahip olan kamu yetkilileri tarafından peyzajların korunması, yönetilmesi ve planlanması hususunda özel önlemler almayı amaçlayan genel prensipler, stratejiler ve rehber kurallar bütünüdür;

c. “Peyzaj Kalite Hedefi” özel peyzajlar için yeterli bilgi birikimine sahip olan kamu yetkilileri tarafından, toplumun genel arzusu göz önünde tutularak kendi çevrelerinin peyzaj özellikleri de dikkate alınarak biçimlendirilmelidir;

d. “Peyzaj Korunması” Peyzajların önemli ve karakteristik özelliklerinin korunması ve devamı için yapılan işlemlerdir ve bunlar da peyzajın doğal biçimi ve/veya insan faaliyetlerinden kaynaklanan miras değeri ile karşılaştırılır;

e. “Peyzaj Yönetimi” sürdürülebilir kalkınma açısından yapılan faaliyetlerdir, Bu faaliyetler, peyzajın düzenli bakımını yaparak sosyal, ekonomik ve çevresel süreçler sonucunda meydana gelen değişikliklere kılavuzluk eder ve uyumlaştırır;

f. “Peyzaj Planlaması” peyzajın geliştirilmesi, korunması ve muhafaza edilmesi veya oluşturulması için yapılan ileriye dönük, etkili faaliyetlerdir.

Madde 2- Kapsam

Madde 15’te yer alan hükümlere tabi olarak bu Sözleşme Taraf Ülkelerin tüm bölge ve alanlarına uygulanır ve doğal, kırsal, kentsel ve yarı-kentsel alanları kapsar. Bu kapsama; kara parçası, iç sular ve deniz alanları da girmektedir. Bu iyi durumdaki peyzajlar kadar bozulmuş ve her gün kullanımda olan peyzajları da ilgilendirmektedir.

Madde 3- Amaçlar

Bu Sözleşmenin amaçları peyzaj korunmasını, yönetimini, planlamasını geliştirmek ve peyzaj konuları hakkında Avrupa’da işbirliğini organize etmektedir.

Bölüm II

Ulusal Tedbirler

Madde 4- Sorumlulukların Dağılımı

Her bir Taraf, bu Sözleşmeyi yürürlüğe koyacaktır. Taraf olan ülke, bu Sözleşmeyi, özellikle Madde 5’i ve Madde 6’yı, yetki dağılımını, anayasal prensiplere ve idari düzenlemelere uygun ve devlet yardımı ilkesine saygılı, Avrupa Yerel Hükümet Şartı’nı dikkate alarak uygular. Bu Sözleşmenin hükümlerine aykırı davranmadan, her bir Taraf kendi politikasına ve idaresine uygun olarak bu Sözleşmeyi yürürlüğe koyacaktır.

Madde 5 - Genel Tedbirler

Her bir Taraf aşağıdaki hususları taahhüt eder:

a. Peyzajları, yasa çerçevesinde, insanların çevrelerinde gerekli olan bir unsur olarak tanımak ve ortak olarak paylaşılan kültürel ve doğal mirasın çeşitliliğinin bir ifadesi ve insanların kimliklerinin bir esası olarak kabul etmek;

b. Madde 6'da açıklanan özel tedbirlerin benimsenmesi yolu ile, peyzajın korunması, yönetilmesi ve planlanması amacıyla peyzaj politikaları oluşturmak ve uygulamak;

c. Kamuoyunun, yerel ve bölgesel yönetimlerinin ve diğer tarafların katılımıyla yukarıdaki paragraf b' de bahsedilen peyzaj politikalarının tanımlanması ve uygulanması ile ilgili olarak prosedürlerin oluşturulması;

d. Peyzajı, bölgesel ve şehir planlama politikalarına ve kültürel, çevresel, tarımsal, sosyal ve ekonomik politikalarına aynı zamanda peyzaj üzerinde olası doğrudan veya dolaylı etkisi olabilecek diğer politikalarla bütünleştirmek.

Madde 6- Özel Tedbirler

A. Bilinç Düzeyinin Arttırılması

Her bir Taraf, sivil toplum, özel kurumlar ve kamu yönetimleri arasında peyzaj bilincinin yaygınlaştırılmasıyla ve peyzajların değerinin, rolünün ve değişimlerinin önemini açıklamakla yükümlüdür.

B. Eğitim ve Öğretim

Her bir Taraf aşağıdaki hususları geliştireceklerini taahhüt eder:

a. Peyzaj değerlendirmesinde ve işlemlerinde uzmanların eğitilmesi;

b. Peyzaj politikasında, özel ve kamu sektörlerinde çalışan bireyler ve ilgili dernekler için koruma, yönetim ve planlama konularındaki disiplinler arası eğitim programları;

c. Peyzajların önemine ve değerine vurgu yapan, peyzajların korunması, yönetilmesi ve planlanması ile ilgili konularda üniversite ve okullarda ilgili kurslar ve dersler.

C. Tanımlama ve Değerlendirme

1. İlgili tarafların aktif olarak katılımları ile Madde 5.c'de taahhüt edildiği gibi, peyzajların geliştirilmesi ile peyzaj bilgisine genel bakış açısı ile her bir Taraf aşağıdaki hususları taahhüt eder:

a. i) Kendi toprak sahası ve bölgesi içindeki peyzajlarını tanımlamak;

ii) Peyzajları biçim olarak değiştiren karakteristik özellikleri ve baskı güçlerini analiz etmek;

iii) Bu değişimleri kaydetmek;

b. Böylece tanımlanmış olan peyzajlara, bunlarla ilgili taraflar ve toplum tarafından verilen özel önemi dikkate alarak değer vermek.

2. Bu tanımlar ve değer verme prosedürleri, Taraflar arasında organize edilen Madde 8'e uygun olarak Avrupa düzeyinde tecrübenin ve metodolojinin değişimi ile desteklenecektir.

D. Peyzaj Kalite Hedefleri

Her bir Taraf, tanımlanan ve değerlendirilen peyzajlar için Madde 5.c doğrultusunda, toplum görüşünün alınmasından sonra peyzaj kalite hedeflerinin tanımlanmasını taahhüt eder.

E. Uygulama

Peyzaj politikalarını yürürlüğe koymak için her bir Taraf, peyzajı korumak, yönetmek ve/veya planlamak amacıyla birtakım uygulamaları hayata geçirir.

Bölüm 3

Avrupa İşbirliği

Madde 7- Uluslararası Politikalar ve Programlar

Taraflar, uluslararası politikalar ve programlar ölçüsünde peyzajların dikkate alınması hususunda işbirliği yapmayı ve peyzaj kapsamına giren ilgili hususlarda, gerektiği yerde, tavsiyede bulunmayı taahhüt eder.

Madde 8- Karşılıklı Yardımlaşma ve Bilgi Alışverişi

Taraflar, bu Sözleşmenin diğer maddelerinin altında alınan tedbirlerin etkinliğini geliştirmek için işbirliği yapmayı taahhüt eder. Bu işbirliği özellikle şu alanlardadır:

a. Peyzaj konularında birbirlerine çalışma grupları yoluyla teknik ve bilimsel destek sağlamak, tecrübelerin karşılıklı olarak paylaşılmasını desteklemek ve araştırma projelerinin sonuçlarını duyurmak;

b. Özellikle eğitim ve bilgi sağlanması amacıyla peyzaj uzmanlarının karşılıklı olarak değişimini sağlamak;

c. Bu sözleşme hükümlerinin kapsadığı tüm konularda bilgi değişimini gerçekleştirmek.

Madde 9- Sınır Aşan Peyzajları

Taraflar, yerel ve bölgesel düzeyde, gerekli olan her yerde, sınır aşan işbirliğini teşvik edecektir ve ortak peyzaj programlarını hazırlayacak ve uygulamaya koyacaklardır.

Madde 10 - Sözleşmenin Uygulanmasının İzlenmesi

- 1.** Avrupa Konseyi Yasasının 17. Maddesine göre oluşturulmuş olan, sözleşmenin uygulanmasını izlemekle sorumlu olan Yetkili Uzmanlar Komitesi, Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi tarafından atanacaktır.
- 2.** Uzmanlar Komitesi'nin toplantısını takiben Avrupa Konseyi Genel Sekreteri, Bakanlar Komitesi'ne sunulmak üzere yapılan işler ve Sözleşmenin işleme süreci hakkında hazırlanmış olan raporu iletacaktır.
- 3.** Uzmanlar Komitesi, Bakanlar Komitesi'ne Avrupa Konseyi Peyzaj Ödülü'nün verilmesi ile ilgili kriterleri ve idari kuralları önerecektir.

Madde 11- Avrupa Konseyi Peyzaj Ödülü

- 1.** Avrupa Konseyi Peyzaj Ödülü, bu Sözleşmeye taraf devletin peyzaj politikasının bir parçası olarak, Avrupa'da diğer bölgesel yönetimlere örnek oluşturabilecek ve başarıyla sonuçlandığı ispatlanmış, peyzaj korunması, yönetimi ve/veya planlaması için politika ve tedbirleri kurumsallaşmış olan yerel ve bölgesel yönetimlere ve onların gruplarına verilen payedir. Ayrıca bu ödül, peyzajın korunması, yönetilmesi veya planlanmasında dikkate değer ve çok büyük katkılarda bulunmuş olan sivil toplum kuruluşlarına da verilebilir.
- 2.** Avrupa Konseyi Peyzaj Ödülü'ne yapılan başvurular, Madde 10'da bahsedilen Uzmanlar Komitesi'ne Taraflar aracılığı ile sunulacaktır. Sınır noktalarında bulunan yerel ve bölgesel yönetimler ve ilgili yerel ve bölgesel yönetim grupları, ortak bir şekilde peyzaj sorununu çözmeleri şartıyla, bu ödüle başvuruda bulunabilirler.
- 3.** Madde 10'da açıklanmış olan Uzmanlar Komitesi'nden gelen teklifler Bakanlar Komitesi tarafından değerlendirilecektir ve Bakanlar Komitesi, verilecek olan Avrupa Konseyi Peyzaj Ödülü ile ilgili şartları tanımlayacak ve açıklayacaktır. İlgili kuralların açıklanmasından sonra ödül verilecektir.
- 4.** Avrupa Konseyi Peyzaj Ödülü'nün verilmesi, bu ödülü alanlara, ilgili peyzaj alanlarının sürdürülebilir korunması, yönetilmesi ve/veya planlamasını sağlamaya yönelik en büyük teşviiktir.

Bölüm IV

Nihai Maddeler

Madde 12- Diğer Yasal Belgelerle Olan İlişki

Bu Sözleşmenin hükümleri, mevcut veya ilerde kabul edilebilecek olan diğer bağlayıcı ulusal ve uluslar arası yasalarda bulunan peyzajın korunması, yönetilmesi ve planlaması ile ilgili hükümlere ön yargılı olarak yaklaşmayacaktır.

Madde 13- İmza, onay ve yürürlüğe girme

- 1.** Bu Sözleşme Avrupa Konseyi üye Devletleri için imzaya açılacaktır. Sözleşme onaylamaya, kabule veya onamaya tabidir. Onaylama, kabul ve onama yöntemleri Avrupa Konseyi Genel Sekreterine bildirilip sunulacaktır.
- 2.** Sözleşme, üç aylık bitim tarihini takiben ayın ilk gününde Avrupa Konseyi'ne on üye devletin onayını açıklamasıyla yürürlüğe girecektir. Bu onay ile devletler, Sözleşmeye bir önceki paragrafta açıklanan noktalar doğrultusunda bağlıdır.
- 3.** Daha önceden Sözleşmeye onay verdiğini açıklayan imza sahibi devlet açısından Sözleşme, üç aylık bitim tarihini takiben ayın ilk gününde onaylama, kabul ve onama işlemlerinin sunulmasından sonra yürürlüğe girecektir.

Madde 14- Katılım

- 1.** Bu Sözleşmenin yürürlüğe girmesinden sonra, Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi, Avrupa Konseyi veya Avrupa Konseyi üyesi olmayan herhangi bir Avrupa devletini Avrupa Konseyi Yasasının 20.d Maddesine göre çoğunluk kararı veya Bakanlar Komitesinde yer alma yetkisine sahip Devletlerin ittifak kararı ile Sözleşmeye dahil etmek için davet edebilir.
- 2.** Herhangi bir devletin veya katılımı halinde Avrupa Topluluğu'nun katılımı ile ilgili olarak, bu Sözleşme, katılım belgesinin Avrupa Konseyi Genel Sekreterliği'ne teminat edildiği tarihten sonraki üç aylık dönemin bitimini izleyen ayın ilk günü yürürlüğe girer.

Madde 15- Bölgesel Uygulama

- 1.** Herhangi bir devlet veya Avrupa Topluluğu, Sözleşmeyi imzalama sırasında veya, onaylama kabul, onama veya katılma yöntemlerini belirtirken Sözleşmeyi uygulayacağı bölgeyi veya bölgeleri belirtecektir.
- 2.** Herhangi bir Taraf daha sonraki herhangi bir zamanda Avrupa Konseyi Genel Sekreterliğine bir bildiri ile Sözleşmeyi uygulayacağı bölgeleri genişletmek için veya bildirisinde belirtilen başka bir bölgeye uygulamak için başvurabilir. Sözleşme, başvuru o bölge için Genel Sekreter tarafından bildirinin alınma tarihinden itibaren üç aylık bitim tarihi süresini takip eden ilk gününde yürürlüğe girer.
- 3.** Yukarıdaki iki paragrafın altında yapılan başvuru, bu tür bir başvuruda bahsedilen bölge açısından, Genel Sekreterliğe verilecek olan bir tebliğ ile geri çekilebilir. Bu tür bir geri çekilme tebliği, Genel Sekretere verilmiş tarihinden sonra üç aylık bitiş süresini

takiben ayın ilk gününde geçerli olacaktır.

Madde 16- Feshetme

- 1.** Herhangi bir Taraf, herhangi bir tarihte, Avrupa Konseyi Genel Sekreteri'ne ileticeği bir başvuru ile Sözleşmeyi fesheder.
- 2.** Bu tür bir feshetme, Genel Sekretere sunulacak olan başvurunun iletirme tarihinden itibaren üç aylık dönemin bitimini izleyen ayın ilk gününde gerçekleşecektir.

Madde 17- Değişiklikler

- 1.** Herhangi bir Taraf veya Madde 10'da belirtilen Uzmanlar Komitesi Sözleşmede değişiklik yapma teklifinde bulunabilir.
- 2.** Değişiklik için herhangi bir teklif, Avrupa Konseyi üye Devletleri'ne ve diğer Tarafalara, Madde 14'te belirtilen şartlar doğrultusunda; Sözleşmeye katılmaya davet edilen, üye olmayan herhangi bir Avrupa Devleti'ne bildirilecek olan Avrupa Konseyi Genel Sekreteri'ne yapılacaktır.
- 3.** Madde 10'da bahsedilen Uzmanlar Komitesi , herhangi bir değişiklik teklifini inceleyecek ve Tarafların temsilcilerinin 4/3'lük bir çoğunluğu tarafından kabul edilen metni daha sonra kabul için Bakanlar Komitesi'ne sunacaktır. Bu değişiklik teklifinin; Avrupa Konseyi Yasası'nın 20.d Maddesi uyarınca Bakanlar Komitesi'nin çoğunluğu ve Bakanlar Komitesi'nde yer alan Taraf Devletlerin ittifakı ile kabulünden sonra metin Tarafalara kabul için gönderilecektir.
- 4.** Herhangi bir değişiklik, bu değişikliği kabul eden Taraflar açısından, üç aylık bitiş süresini takiben ayın ilk günü üç Avrupa Konseyi üye Devletinin kabul ettiğini Genel Sekretere bildirmesinin ardından yürürlüğe girecektir. Bu değişikliği daha sonra kabul eden herhangi bir Taraf açısından değişiklik; üç aylık bitiş süresini takip eden ayın ilk günü adı geçen Tarafın Genel Sekretere kabul ettiğini bildirmesinin ardından yürürlüğe girecektir.

Madde 18- Bildiriler

Avrupa Konseyi Genel Sekreteri, Avrupa Konseyi üye Devletlerine ve bu Sözleşmeyi kabul eden herhangi bir Devlete veya Avrupa Topluluğu'na:

- a.** herhangi bir imzayı;
- b.** herhangi bir onaylama, kabul, onama veya katılma durumunu;
- c.** Bu sözleşmenin Madde 13, 14 ve 15 doğrultusunda herhangi bir tarihte yürürlüğe girmesini;

- d.** Madde 15'in altında yapılan herhangi bir ilanı;
- e.** Madde 16'nin altında yapılan herhangi bir feshetme durumunu;
- f.** değişiklik için herhangi bir teklifi, Madde 17 uyarınca kabul edilen herhangi bir değişikliği ve yürürlüğe giriş tarihini;
- g.** Sözleşme ile ilgili herhangi bir bildiri, bilgilendirme veya iletişimi bildirecektir.

Aşağıda imzası bulunanların huzurunda ve tanıklığında, olması gerektiği gibi bu Sözleşme imzalanmıştır.

İngilizce ve Fransızca olarak hazırlanan bu doküman 20 Ekim 2000 tarihinde Floransa'da imzalanacaktır. Her iki metin de birbirinin aynısıdır ve bir nüshası da Avrupa Konseyi arşivinde bulundurulacaktır. Avrupa Konseyi Genel Sekreteri, onaylanmış nüshaları her bir Avrupa Konseyi üye Devletine ve herhangi bir devlete veya Avrupa Topluluğu'na bu sözleşmeyi onaylamaları için gönderecektir.

Telefon: +90 (312) 473 84 23

E-Posta: mts@mevzuattakip.com.tr

Adres: Çetin Emeç Bulvarı Hürriyet Cad. No: 2/12 Çankaya ANKARA